

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Sammanfattning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2012/13: 185 Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under 2012 och första halvåret 2013. Vidare behandlar utskottet redogörelserna till riksdagen 2012/13:OSSE1 och 2013/14:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling om församlingens verksamhet under 2012 och 2013.

En följdmotion har väckts med anledning av skrivelsen.

Ingen motion har väckts med anledning av redogörelserna.

I betänkandet behandlas även ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden 2012/13 och ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden 2013/14.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen och redogörelserna till handlingarna och att motionsyrkandena avstyrks.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Redogörelse 2012/13:OSSE1:s huvudsakliga innehåll	4
Redogörelse 2013/14:OSSE1:s huvudsakliga innehåll	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Motionerna	7
Utskottets ställningstagande	7
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Skrivelse 2012/13:185	10
Följdmotion med anledning av skrivelse 2012/13:185	10
Redogörelse 2012/13:OSSE1	10
Redogörelse 2013/14:OSSE1	10
Motion från allmänna motionstiden hösten 2012	11
Motion från allmänna motionstiden hösten 2013	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens skrivelse 2012/13:185 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under 2012 och första halvåret 2013

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U306 yrkande 97, 2013/14:U1 yrkandena 1–3 och 2013/14:U303 yrkande 104 och lägger skrivelse 2012/13:185 till handlingarna.

2. Redogörelse till riksdagen 2012/13:OSSE1 från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling

Riksdagen lägger redogörelse 2012/13:OSSE1 till handlingarna.

3. Redogörelse till riksdagen 2013/14:OSSE1 från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling

Riksdagen lägger redogörelse 2013/14:OSSE1 till handlingarna.

Stockholm den 10 april 2014

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Walburga Habsburg Douglas (M), Christian Holm (M), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Christer Winbäck (FP), Bodil Ceballos (MP), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Staffan Danielsson (C) och Robert Halef (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2012/13: 185 Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under 2012 och första halvåret 2013. Vidare behandlar utskottet redogörelserna till riksdagen 2012/13:OSSE1 och 2013/14:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling om församlingens verksamhet under 2012 och 2013.

Den 5 mars 2014 hade utrikesutskottet besök av samordförandena i OSSE:s Minskgrupp. Under mötet diskuterades arbetsformer och möjligheterna att uppnå resultat i konflikten i Nagorno-Karabach.

En följdmotion har väckts med anledning av skrivelsen.

Ingen motion har väckts med anledning av redogörelserna.

I betänkandet behandlas även ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden 2012/13 och ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden 2013/14.

Redogörelse 2012/13:OSSE1:s huvudsakliga innehåll

I sin redogörelse 2012/13:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling (OSSE-PA) redovisar riksdagens delegation vid OSSE:s parlamentariska församling uppgifter om verksamheten inom den parlamentariska församlingen 2012.

Församlingens 21:a session hölls den 5–9 juli 2012 i Monaco. Tema för sessionen var OSSE: Region i förändring. Arbetet i utskotten med huvudresolutionen och övriga resolutioner, föreslagna av medlemmarna, bearbetades i respektive utskott och antogs sedan i plenum. Sessionens deklARATIONER och rekommendationer finns samlade i MonacodeklARATIONEN. Samtliga resolutioner från sessionen i Monaco ingår också som en bilaga till redogörelsen.

Av redogörelsen framgår att den svenska delegationen deltog aktivt i den parlamentariska församlingens arbete. I redogörelsen ges flera exempel på frågor som svenska ledamöter har varit aktiva i. Vidare beskrivs församlingens arbete med inriktning på bl.a. OSSE:s tre dimensioner: den militärpolitiska, den mänskliga (demokrati och mänskliga rättigheter) och dimensionen för ekonomi och miljö.

Församlingens budget uppgick till 2 856125 euro för 2012–2013 (budgetåret börjar den 1 oktober). Den svenska delegationens bidrag under denna period uppgick till 92 534 euro.

Redogörelse 2013/14:OSSE1:s huvudsakliga innehåll

I sin redogörelse 2012/13:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling (OSSE-PA) redovisar riksdagens delegation vid OSSE:s parlamentariska församling uppgifter om verksamheten inom den parlamentariska församlingen 2013.

Församlingens 22:a session hölls den 29 juni–3 juli 2013 i Istanbul. Tema för sessionen var Helsinki + 40. Sessionens deklarationer och rekommendationer finns samlade i Istanbuldeklarationen. Samtliga resolutioner från sessionen i Istanbul ingår också som en bilaga till redogörelsen.

Av redogörelsen framgår att den svenska delegationen deltog aktivt i den parlamentariska församlingens arbete. I redogörelsen ges flera exempel på frågor som svenska ledamöter varit aktiva i. Vidare beskrivs församlingens arbete med inriktning på bl.a. OSSE:s tre dimensioner: den militärpolitiska, den mänskliga (demokrati och mänskliga rättigheter) och dimensionen för ekonomi och miljö.

För budgetåret 2013/14 höjdes budgeten med 4,9 procent till 2 996 000 euro. Den svenska delegationens bidrag under denna period uppgick till 97 070 euro.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under 2012 och första halvåret 2013.

Sveriges agerande har under perioden varit inriktat på att säkerställa att OSSE:s principer upprätthålls och åtaganden genomförs samt att stärka genomslaget för EU:s röst i organisationen. Sverige har även verkat för EU:s prioriteringar i OSSE. Det har bl.a. inkluderat att stärka OSSE:s förmåga att bidra till lösningar av de utdragna konflikterna i regionen och att stödja OSSE:s institutioner och genomförandet av åtaganden inom den mänskliga dimensionen. Även OSSE:s förmåga att motverka gränsöverskridande hot och att stärka rustningskontrollregimerna har stått högt på EU:s dagordning. EU har även verkat för ett nära samarbete mellan OSSE och andra internationella aktörer, bl.a. FN, Europarådet och Nato.

Sveriges huvudsakliga fokus har varit den mänskliga dimensionen. Sverige har inom denna ram verkat för att frågor om grundläggande fri- och rättigheter även i fortsättningen ges en framskjuten plats på EU:s dagordning och i OSSE:s arbete som helhet. I rollen som EU:s lokala samordnare för mediefrihetsfrågor har Sverige drivit igenom ett antal viktiga EU-uttalanden om mediefrihetssituationen i bl.a. Ryssland och Vitryssland. Inför och under ministermötet i Dublin i december 2012 var Sverige även starkt engagerat i förhandlingarna om ett beslut om främjande av yttrandefrihet och mångfald i digitala medier.

År 2012 uppgick den samlade budgeten för OSSE till 148 miljoner euro (ca 1,5 miljarder kronor), och 2013 uppgick den till 145 miljoner euro (ca 1,4 miljarder kronor). Sveriges sammanlagda bidrag till OSSE:s verksamhet under det andra verksamhetsåret 2012 och det första halvåret 2013 var 147 miljoner kronor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om OSSE och OSSE:s parlamentariska församling och lägger regeringens skrivelse 2012/13:185 och redogörelserna till riksdagen 2012/13:OSSE1 och 2013/14:OSSE1 till handlingarna.

Motionerna

I kommittémotionerna *2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 97* och *2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 104* anser Socialdemokraterna bl.a. att OSSE och OSSE:s parlamentariska församling är viktiga institutioner för att främja fred och säkerhet och för att främja mänskliga rättigheter och demokrati. Ett aktivt deltagande i valövervakningar främjar insyn och bidrar till att avslöja fusk och brister i valprocesser.

I den enskilda motionen *2013/14:U1 av Kent Härstedt m.fl. (S) yrkande 1* anser motionärerna att Sverige med kraft bör fortsätta att driva yttrandefrihets- och mediefrågor inom OSSE och stödja OSSE:s medierepresentant.

I *yrkande 2* vill motionärerna att Sverige uppmanar OSSE att aktivt bidra till konfliktlösning mellan Odihr och OSSE PF när det gäller samarbetet om valövervakningar.

I *yrkande 3* menar motionärerna att Sverige bör agera för att stödja OSSE:s fältmissioner till stöd för mänskliga rättigheter och för att hävda rättsstatens principer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att OSSE är det enda säkerhetspolitiska samarbetsorgan i Europa där alla europeiska stater, liksom USA, Kanada och länderna i Centralasien, deltar på lika villkor. Med sin vida deltagarkrets är, enligt utskottet, organisationen ett viktigt instrument för att skapa långsiktig säkerhet i Europa. I sammanhanget vill utskottet också lyfta fram OSSE:s väletablerade fältverksamhet, inklusive vad gäller de mänskliga rättigheterna, som ett instrument som ger ett mervärde i förhållande till andra organisationer. Utskottet noterar att fältmissioner under den senaste tiden har lagts ned eller nedgraderats i länder som Azerbajdzjan, Georgien och Kazakstan. Detta är, enligt utskottet, en mycket oroande trend som måste ändras. Sverige bör agera för att stödja OSSE:s fältmissioner till stöd för mänskliga rättigheter och för att hävda rättsstatens principer.

Utskottet ser med oro på den ryska aggressionen på Krimhalvön i Ukraina. Rysslands agerande utgör ett flagrant brott mot folkrätten. Utskottet vill lyfta fram Europeiska rådets slutsatser den 21 mars 2014 som i starka ordalag fördömde den olagliga annekteringen av Krim och Sevastopol till Ryska federationen och inte erkände den olagliga folkomröstningen i Krim. I detta sammanhang vill utskottet också framhålla uttalandena från den schweiziske utrikesministern och tillika ordföranden i OSSE Didier Burkhalter från den 11 och 16 mars 2014 om att den s.k. folkomröstningen på Krim den 16 mars 2014 strider mot Ukrainas konstitution och därmed måste betraktas som olaglig. Utskottet välkomnar OSSE:s initiativ att med anledning av den rådande situationen öka transparensen och stärka dialogen i området. Det gäller bl.a. OSSE:s beslut den 21 mars 2014 om att skicka en övervakningsmission på upp till 500 civila observatörer till Ukraina för att bevaka att OSSE:s principer och åtaganden efterlevs. OSSE skickade på den ukrainska regeringens begäran den 4 mars 2014, inom ramen för Wiendokumentet, militärobservatörer till Ukraina. Utskottet beklagar och finner det oacceptabelt att militärobservatörerna nekades tillträde till de aktuella områdena på Krimhalvön. OSSE har också, på initiativ av den ukrainska regeringen, tillsatt en expertgrupp inom ramen för OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (Odihr) för att undersöka misstankar om brott mot de mänskliga rättigheterna i Ukraina. Vidare välkomnar utskottet att det den 13 mars 2014, med svenskt deltagande, genomfördes en observationsflygning över Ukraina inom ramen för avtalet Open Skies.

Utvecklingen har varit oroväckande i en del avseenden där vissa medlemsländer haft en dagordning som, om den infrias, skulle innebära att vissa delar av OSSE:s verksamhet försvagas. Utskottet anser att Sverige även fortsättningsvis ska vara inriktat på att säkerställa att OSSE:s principer upprätthålls och åtaganden genomförs. Sverige bör vidare verka för att EU:s prioriteringar i OSSE får genomslag. Det gäller bl.a. att stärka OSSE:s förmåga att bidra till lösningar av de utdragna konflikterna i regionen samt att stödja OSSE:s institutioner och genomförandet av åtaganden inom den mänskliga dimensionen.

Utskottet välkomnar att den mänskliga dimensionen var Sveriges huvudsakliga fokus under 2012–2013. Utskottet menar att frågor om grundläggande fri- och rättigheter även i fortsättningen bör ges en framskjuten plats på EU:s dagordning och i OSSE:s arbete som helhet. Utskottet ser med oro på och beklagar att inte ett enda beslut kunde fattas om den mänskliga dimensionen på OSSE-ministermötet i Dublin 2012 och att resolutioner om de mänskliga rättigheterna lyftes bort från dagordningen vid församlingens 22:a session i Istanbul 2013. Utskottet anser att det är viktigt att samtliga medlemsstater i OSSE arbetar för att OSSE:s principer upprätthålls och att åtaganden genomförs.

Utskottet stöder att Sverige även fortsättningsvis kommer att arbeta aktivt med konfliktförebyggande och konfliktlösning inom OSSE. I detta sammanhang välkomnar utskottet att en deklaration om konflikten mellan Moldavien och utbrytarrepubliken Transnistrien kunde antas på ministermötet i Dublin 2012. Vidare stöder utskottet det fortsatta arbetet i den s.k. i Minskgruppen som arbetar för en fredlig lösning av konflikten i Nagorno-Karabach.

Utskottet betonar vikten av OSSE:s parlamentariska församlings arbete med valövervakning. I sammanhanget vill utskottet framhålla att den svenska delegationen deltog i samtliga valövervakningar som OSSE:s parlamentariska församling genomförde under 2013.

Utskottet konstaterar att församlingen har genomfört ett betydande antal valövervakningar i samarbete med Odihr. Utskottet anser att samarbetet mellan OSSE:s parlamentariska församling och Odihr är av stor vikt.

Utskottet konstaterar att Ryssland och Vitryssland, stödda av ett antal länder i Oberoende staters samväld (OSS), alltjämt ifrågasätter Odihrs metodologi och opartiskhet och menar att Odihr agerar politiserat. Mot denna bakgrund anser utskottet att Sverige och EU även fortsättningsvis ska stödja Odihrs internationellt erkända valövervakningsmetodologi och opartiskhet. I detta sammanhang framhåller utskottet att fria och välutvecklade medier är en hörnsten i demokratiska samhällen.

Sverige har bl.a. stöttat OSSE:s medierepresentant som inrättades 1997. Medierepresentanten har till uppgift att följa utvecklingen inom mediefrihetsområdet och att verka för att OSSE:s principer och åtaganden inom området följs och att lägga fram rekommendationer inom yttrande- och mediefrihetsområdet. I samband med att mandatet för den nuvarande medierepresentanten skulle förlängas i tre år framfördes krav från främst Ryssland att mandatet skulle inskränkas. Sverige, EU och USA motsatte sig detta med kraft och mandatet blev oförändrat. Utskottet vill betona vikten av att mandatet för OSSE:s medierepresentant inte inskränks. Sverige bör med kraft fortsätta att driva yttrandefrihets- och mediefrågor inom OSSE och stödja medierepresentantens integritet och mandat. Det är av vikt att medierepresentantens mandat även fortsättningsvis är starkt och flexibelt för att kunna möta såväl existerande som nya hot mot yttrande- och mediefriheten i OSSE-området, inklusive på internet. I rollen som EU:s lokala samordnare i mediefrihetsfrågor har Sverige drivit igenom ett antal viktiga EU-uttalanden om mediefrihetssituationen i bl.a. Ryssland och Vitryssland. Utskottet menar att detta arbete är angeläget och måste fortsätta med oförminskad kraft då utvecklingen fortsatt pekar i negativ riktning i flera av OSSE:s medlemsländer.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att redogörelserna 2012/13: OSSE1 och 2013/14:OSSE1 och regeringens skrivelse 2012/13:185 läggs till handlingarna och att motionerna 2012/13:U306 yrkande 97, 2013/14:U303 yrkande 104 och 2013/14:U1 yrkandena 1–3 avslås.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2012/13:185

Regeringens skrivelse 2012/13:185 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under 2012 och första halvåret 2013.

Följdmotion med anledning av skrivelse 2012/13:185

2013/14:U1 av Kent Härstedt m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige med kraft bör fortsätta att driva yttrandefrihets- och mediefrågor inom OSSE och stödja Representative on Freedom of the Medias integritet och mandat.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör uppmana OSSE att aktivt bidra till konfliktlösning mellan Odhr och OSSE PF när det gäller samarbetet om valövervakningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör agera för att stödja OSSE:s fältmissioner till stöd för mänskliga rättigheter och för att hävda rättsstatens principer.

Redogörelse 2012/13:OSSE1

Redogörelse 2012/13:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling.

Redogörelse 2013/14:OSSE1

Redogörelse 2013/14:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S):

97. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 15 OSSE:s parlamentariska församling.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. (S):

104. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 15 OSSE:s parlamentariska församling.